

Mai Palmipuu

MAJANDUSAASTA ARUANDE KOOSTAMINE

3. täiendatud ja kohandatud trükk

**Sobilik 2014. aasta aruande koostamiseks
Kooskõlas Eesti Hea Raamatupidamistavaga**

Tallinn 2015

Koostanud:
Mai Palmipuu

Väljaandja:
Pandekt OÜ © 2015
Merivälja tee 5-E206, Tallinn 11911
Tel. 6300 900
info@pandekt.ee
www.pandekt.ee

Mai Palmipuu kutsetegevuseks on töö vandeaudiitorina. Audiitori kutsetegevust alustas ta 1996. aastal. Mai Palmipuu on töötanud rahvusvahelises audiitorifirmas ning alates 2007. aastast pakkus audiitorteenust endale kuuluvast audiitorettevõtjast. 2013. aastast alates töötab Mai Palmipuu audiitorettevõtjast Assertum Audit OÜ.

Mai Palmipuu on lõpetanud Tartu Ülikooli majandusteaduskonna raamatupidamise ja analüüsi erialal. 2006. aastast omab ta Tartu Ülikooli majandusteaduskonna sotsiaalteaduse magistri (majandusteadus) kraadi ja 2011. aastast Tallinna Ülikooli õigusteaduse magistri kraadi.

Mai Palmipuu on Audiitorkogu juhatuse liige ja Eesti Juristide Liidu president. Samuti on Mai Palmipuu raamatute „Hea raamatupidamistava 2012/2013“ (Ten-Team OÜ, 2012) ja „Erisoodustused. Käsiraamat ettevõtjale“ (Ten-Team OÜ, 2012) autor. Käesolev raamat, „Majandusaasta aruande koostamine“, ilmub Mai Palmipuu koostajana ja täiendatuna juba kolmandat aastat järjest.

ISBN 978-9949-468-61-4

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE JA MAJANDUSAASTA ARUANNE	7
2. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOOSTAMISE EELSED TOIMINGUD	9
3. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOOSTAMINE	20
3.1. Kasumiaruanne.....	31
3.2. Bilanss.....	35
3.3. Rahavoogude aruanne.....	42
3.4. Omakapitali muutuste aruanne	47
3.5. Lisad.....	49
3.6. Raamatupidamise aastaaruande lõpetamisega seonduvad tegevused	60
4. TEGEVUSARUANNE	61
5. MAJANDUSAASTA ARUANDE ESITAMISEGA SEOTUD TEGEVUSED	64
5.1. Audiitorkontroll.....	64
5.2. Kasumi jaotamise või kahjumi katmise ettepanek	69
6. MAJANDUSAASTA ARUANDE ESITAMINE	72
7. LIKVIDEERIMISARUANDE KOOSTAMINE	79
8. ERISUSED MITTETULUNDUSÜHINGUTE JA SIHTASUTUSTE MAJANDUSAASTA ARUANDE KOOSTAMISEL	86

9. ERISUSED KONSOLIDEERITUD	
MAJANDUSAASTA ARUANDE KOOSTAMISEL	94
KOKKUVÕTE.....	104
LISAD.....	105
1. Inventuuri lugemisleht.....	105
2. Saldovõrdlus.....	106
3. Ettevõtte raamatupidamise aastaaruande näidis.....	107
4. Mittetulundusühingu tulude ja kulude aruanne	122
5. Kontserni raamatupidamise aastaaruande näidis	126
6. Majandusaasta aruande elektroonilise esitamise juhend	166
RAAMATUPIDAMISE SEADUS.....	204

SISSEJUHATUS

Majandusaasta aruanne on dokument, mille koostamine ja esitamine on kohustuslik kõigile Eesti Vabariigis tegutsevatele ettevõtetele ning mis peab vastama seadustega fikseeritud vormile. Majandusaasta aruande koostamise reeglite jälgimine ja järgimine lihtsustab aruande koostaja tööd ning aitab aruande infotarbijat selle lugemisel ning mõistmisel. Majandusaasta aruande infotarbijateks võivad olla konkurendid, potentsiaalsed investorid, töötajad, tarnijad, kliendid, Eesti riik maksuhalduri esinduses, krediidiasutused ja paljud teised. Kõigil infotarbijatel on erinev huvi ja eesmärk, mistõttu peaks iga ettevõtte juhtkonna elementaarne juhtimiskultuuri osa olema ühtse arusaama kujundamine majandusaasta aruandest.

Käesoleva raamatu eesmärgiks on anda soovitusi majandusaasta aruande koostamise olulisematest reeglitest. Raamat peaks aitama lugeljal orienteeruda majandusaasta aruande koostamisega seonduvas seadusandluses ja juhtima tähelepanu autori hinnangul kõige rohkem esinevatele puudustele majandusaasta aruande koostamisel. Raamatus käsitletavat teemat on autori tõlgendused üldsusele tõenäoliselt rohkem huvi pakkuvatest küsimustest ja aktuaalsetest probleemidest.

Käesolevas raamatus on allikatena kasutatud nii juriidilist kui ka majandusalast kirjandust ning seadusandlust. Oluliseks allikaks on Eesti hea raamatupidamistava, mis on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev raamatupidamistava, mille põhinõuded kehtestatakse raamatupidamise seadusega ja mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid (RTJ). Raamatus on kasutatud Raamatupidamise Toimkonna juhendeid, mis on kohustuslikud 1. jaanuaril 2013 algavatele majandusaastatele. Lisaks otsustas Raamatupidamise Toimkond 30.04.2014 muuta RTJ-d nr 6 ja 12 tagasiulatava rakendamise aastaaruannetele, mis koostatakse 01.01.2013 ja hiljem algavate aruandeperioodide kohta.¹ Raamatupidamise aastaaruande koostamisel tuleb muu hulgas kasutada järjepidevuse ja võrreldavuse printsiipi, mille kohaselt raamatupidamise

¹ <http://www.easb.ee/>

aruande koostamisel kasutatakse jätkuvalt varem kasutatud arvestuspõhimõtteid, aruandlusviise ja aruandeskeeme. Seega tuleb raamatupidamise aastaaruande andmed muuta võrreldavaks vastavalt uutele Raamatupidamise Toimkonna juhenditele. Arvestuspõhimõtete muudatused peaksid juhendite rakendamise perioodil kajastuma ka algbilansi arvandmete esitamisel. Eranditeks on siin ainult juhud, kui arvestuspõhimõtte muutuse mõju eelmistele perioodidele ei ole võimalik usaldusväärselt määrata.

Lähiajal ootavad meid raamatupidamises ees suured muutused. 29.06.2013. a. avaldati Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2013/34/EL, mille kohaselt tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (edaspidi raamatupidamisdirektiiv). Direktiivi eesmärgiks on „ettevõtete administratiivkoormuse vähendamine“. Kõnealune direktiivi näeb ette, et liikmesriigid jõustavad selle täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 20. juuliks 2015. Rahandusministeeriumi ettevõtluse ja arvestuspoliitika osakonna poolt on koostatud arvestusala Valge Raamat ja uue raamatupidamise seaduse väljatöötamiskavatsus „Arvestusala arengud 2014–2017“, mis sisaldab muuhulgas ka uusi põhimõtteid raamatupidamise aruandluse koostamiseks ja avaldamiseks. Direktiivi nõuded puudutavad eelkõige raamatupidamise aastaaruandes avalikustamisele kuuluvat informatsiooni. Vastavalt suurusele hakatakse jagama ettevõtteid mikro-, väikesteks, keskmisteks ja suurteks ettevõteteks. Jaotus tehakse varade ja müügitulu suuruse põhjal. Kõikide arvestusala arengute arutelude ja võimalike suundadega on võimalik tutvuda Rahandusministeeriumi kodulehel teema all Arvestusala arengud 2015–2019². Rahandusministeerium planeerib vastu võtta uue raamatupidamise seaduse Riigikogus 2015. aasta juuni lõpus ja see hakkaks kehtima 01.01.2016 või hiljem algavate aruandeaastate kohta.

2014. majandusaasta aruanne koostatakse veel 20.11.2002. a. vastu võetud raamatupidamise seaduse sätete kohaselt.

² Kättesaadav internetist: <http://www.fjn.ee/arvestusala-arengud>

1. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE JA MAJANDUSAASTA ARUANNE

Raamatupidamiskohustuslane on kohustatud lõppenud majandusaasta kohta koostama majandusaasta aruande, mis koosneb raamatupidamise aastaaruandest ja tegevusaruandest (Raamatupidamise seadus § 14 lg 1).³ Raamatupidamise aastaaruanne koosneb põhiaruannetest (bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) ning lisadest (Raamatupidamise seadus § 15 lg 2). Tegevusaruanne on dokument, milles juhtkond annab ülevaade raamatupidamiskohustuslase tegevusest ja asjaoludest, millel on määrav tähtsus raamatupidamiskohustuslase finantsseisundi ja majandustegevuse hindamisel; olulistest sündmustest majandusaastal ning eeldatavatest arengusuundadest järgmisel majandusaastal (Raamatupidamise seadus § 24 lg 1). Tegevusaruande koostamisel tuleks arvesse võtta majanduskeskkonda ja ettevõtet iseloomustavat kvalitatiivset informatsiooni. Majandusaasta aruande koostamise tegevuseks on ka majandusaasta aruande heakskiitmine (Raamatupidamise seadus § 14 lg 2 p 3). Majandusaasta aruande heakskiitmisega kinnitab tegevjuhtkond või füüsilisest isikust ettevõtja majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust ja täielikkust, sealhulgas seda, et raamatupidamise aastaaruanne annab õige ja õiglase ülevaate raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemusest ja rahavoogudest (Raamatupidamise seadus § 25 lg 1). Osühingus ja aktsiaseltsis on tegevjuhtkonnaks juhatus, kuna juhatus vastutab raamatupidamise korraldamise eest (Äriseadustik § 183 ja § 306 lg 4).⁴ Sihtasutuses on tegevjuhtkonnaks samuti juhatus, sest juhatus korraldab sihtasutuse raamatupidamise vastavalt raamatupidamise seadusele (Sihtasutuste seadus § 33).⁵ Kohalikes omavalitsustes koostab ja kiidab heaks majandusaasta aruande valla- või linnavalitsus (Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus § 29 lg 2).⁶ Kõiki ettevõtjate liike pole otstarbekas siinkohal loetleda, juht-

³ Kättesaadav internetist: <https://www.riigiteataja.ee/akt/113032014050>

⁴ Kättesaadav internetist: <https://www.riigiteataja.ee/akt/112072014162#para306>

⁵ Kättesaadav internetist: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121062014049>

⁶ Kättesaadav internetist: <https://www.riigiteataja.ee/akt/113032014042>

konna määratlemisel tuleb lähtuda ettevõtja põhikirjast, struktuurist, seadusandlusest ja paljudest muudest asjaoludest.

Peale majandusaasta aruande koostamist tuleb juhatusel läbi viia majandusaasta aruande esitamine, mis hõlmab järgmisi tegevusi:

- 1) audiitorkontroll;
- 2) äriühingute puhul majandusaasta kasumi jaotamise või kahjumi katmise ettepaneku koostamine;
- 3) majandusaasta aruande esitamine kinnitamiseks (Raamatupidamise seadus § 14 lg 2¹).

Seega on raamatupidamise aastaaruanne majandusaasta aruande üks osa. Nii raamatupidamise aastaaruande kui ka majandusaasta aruande eraldiseisvaid osi käsitletakse alljärgnevates peatükkides.